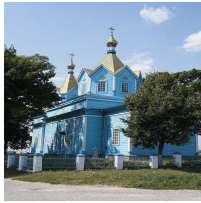

К. П. Іванченко

Новомильськ

НОВОМИЛЬСЬК – село Рівненського (до липня 2020 – Здолбунівського) району Рівненської області. 2020 у складі Копитків. сільс. ради увійшло до Здобунів. громади. Н. знаходиться на правому березі р. Устя (притока Горині, бас. Дніпра), pobl. сх. околиць м. Здолбунів, за 33 км від м. Острог Рівнен. обл. Є заповідне урочище Дівоча Гора (266,7 га). За переписом насел. 2001, у Н. проживали 845 осіб; переважно українці. Нині за кількістю жит. є найбільшим селом Копитків. сільс. ради (бл. 860 осіб). Пам'ятки археології: нац. значення – городище та с-ще давньорус. періоду; місц. – поселення раннього заліз. часу та давньорус. періоду, курган. могильник 10–11 ст. Село під назвою Мильськ (Мелеск) відоме від 12 ст. У минулому ці землі, окрім Київ. Русі, входили також до складу Волин., а потім – Галицько-Волин. князівств. Від 1340-х рр. – під владою Великого князівства Литовського, за Люблін. унією 1569 відійшли до Польщі. Жит. брали участь у Визв. війні під проводом Б. Хмельницького. За Андрусів. перемир'ям 1667 та за умовами «Вічного миру» 1686 залишилися в складі Польщі, після її 3-го поділу 1795 відійшли до Рос. імперії. Відтоді до 1920 Н. – у складі Волин. губ.; 1921–39 – Волин. воєводства; до 1920 – Остроз., 1921–25 – Рівнен., 1925–39 – Здолбунів. пов.; до 1920 належало до Здовбиц. волості, 1921–39 – до однойм. гміни. 1885 – 41 двор, 316 осіб. 1911 проживали 779 осіб. Тоді ж працював водяний млин (18 тис. пудів річного перемелу). За Ризьким мирним договором 1921 Н. відійшов до Польщі. Від вересня 1939 – під контролем рад. військ. Від 1939 – у складі Рівнен. обл.; 1940–2020 – Здолбунів., від 2020 – Рівнен. р-нів. Багато жит. зазнали сталін. репресій. Від поч. липня 1941 до кін. січня 1944 – під нім. окупацією. Діяло рад. підпілля. Нацисти спалили с. Копиткове, а pobl. дороги Н.–Старомильськ вбили понад 1,7 тис. мешканців Здолбунова (переважно євреїв). До серед. 1950-х рр. вели збройну боротьбу загони ОУН–УПА. У рад. період функціонувала Новомил. сільс. рада, до якої входили села Копиткове, Мар'янівка, Старомильськ, Степанівка. На поч. 1970-х рр. у Н. проживали 1037 осіб. Нині працює Здолбунів. крейдяний кар'єр підприємства «Волинь-Цемент». У Н. – заг.-осв. школа, дитсадок; клуб, б-ка; фельдшер.-акушер. пункт. Пам'ятка архітектури місц. значення – дерев'яна Преображен. церква (1861).

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Цинкаловський О. Стара Волинь і Волинське Полісся: (Краєзн. слов. від найдавніших часів до 1914 р.). Т. 2. Вінніпег, 1986.

Бібліографічний опис:

Новомильськ / К. П. Іванченко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-72447>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).